

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ТА ІСТОРІЇ ПЕДАГОГІКИ

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

**ОДФ. 04 ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНА
КУЛЬТУРА ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ ШКОЛИ**

Спеціальність 011 « Науки про освіту (Педагогіка вищої школи)»
другий (магістерський) рівень вищої освіти

Київ 2016

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ТА ІСТОРІЇ ПЕДАГОГІКИ

«ЗСТВЕРДЖУЮ»
Проректор
з науково-методичної та
навчальної роботи

О.Б. Жильцов
2016 р.

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

**ОДФ. 04 ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНА
КУЛЬТУРА ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ ШКОЛИ**

Спеціальність 011 « Науки про освіту (Педагогіка вищої школи)»
другий (магістерський) рівень вищої освіти

Київ 2016

Структура програми типова. Години відповідають робочому навчальному плану.

Заступник директора Педагогічного інституту з навчальної роботи

 Машовець М.А.

Робоча програма «Професійно-педагогічна культура викладача вищої школи» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти, галузі знань – 01 «Освіта», спеціальність – 011 «Науки про освіту (Педагогіка вищої школи)», 2016 року – 26 с.

Розробник:

Хоружа Л.Л., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та історії педагогіки Київського університету імені Бориса

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри теорії та історії педагогіки.

Протокол № 1 від 07.09.2016 року.

Завідувач кафедри Хоружа Л.Л.

 (Хоружа Л.Л.)

(підпис) (прізвище та ініціали)

“ 07 ” вересня 20 16 року

© Київський університет імені
Бориса Грінченка, 2016 р.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	5
Структура програми навчальної дисципліни	8
I. Опис предмета навчальної дисципліни	8
II. Тематичний план навчальної дисципліни	9
III. Програма	10
<i>Змістовий модуль I. Корпоративна культура викладача вищої школи . . . . .</i>	<i>10</i>
<i>Змістовий модуль II. Науково-професійна етика викладача вищої школи . . . . .</i>	<i>11</i>
<i>Змістовий модуль III Комунікативний тренінг . . . . .</i>	<i>12</i>
IV. Навчально-методична карта дисципліни «Професійно-педагогічна культура викладача вищої школи»	14
V. Плани семінарських занять	15
VI. Завдання для самостійної роботи	18
Карта самостійної роботи	21
VII. Система поточного та підсумкового контролю	22
VIII. Методи навчання	24
IX. Методичне забезпечення курсу	24
X. Питання для самоперевірки	24
XI. Рекомендована література	26
Основна	26
Додаткова	26

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з дисципліни «Професійно-педагогічна культура викладача вищої школи» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою теорії та історії педагогіки на основі освітньо-наукової програми підготовки магістрів відповідно до навчального плану для галузі науки «Педагогіка вищої школи».

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання. Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати магістрант відповідно до кваліфікаційних вимог до фахівців другого рівня вищої освіти, компетентностей, які зазначені в освітньо-науковій програмі їхньої професійної підготовки, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Професійно-педагогічна культура викладача вищої школи»; необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання освітніх результатів студентів.

«Професійно-педагогічна культура викладача вищої школи» ґрунтується на **таких концептуальних положеннях:**

1) Розуміння професійно-педагогічної культури як системної професійно-особистісної характеристики викладача вищої школи, комплексу його властивостей, що забезпечують високий рівень самоорганізації професійної діяльності, ефективної комунікації з усіма суб'єктами освітнього процесу на засадах педагогічної етики. В умовах професійної діяльності викладача у вищому навчальному закладі професійно-педагогічна культура інтегрує в себе ще й культуру самого закладу як певної корпорації. Тому, корпоративна культура викладача вищого начального закладу є складним, багатоаспектним явищем, яке відображає його ставлення, професійно-особистісні орієнтири, етичну позицію по відношенню до різних суб'єктів освітнього процесу у відповідності із загальнолюдськими та корпоративними цінностями.

2) Теоретичні засади курсу – методологічні положення про педагогічну культуру фахівця вищої школи, її закономірності та принципи; сутність корпоративної культури та її значущості у розвитку особистості та організації, у якій вона працює; принципи та норми науково-педагогічної етики фахівця. У запропонованому курсі також розглядаються шляхи розвитку якостей майбутнього викладача вищої школи, які є основними для ефективної комунікації: спостережливість, емпатія, динамізм, емоційна стабільність, тощо.

3) На теоретичному і практичному рівнях освітній процес здійснюється на засадах компетентнісного, системного, інтегративного підходів із застосуванням інноваційних, інтерактивних технологій, що визначає гуманістично-творчий стиль суб'єкт-суб'єктної взаємодії.

«Професійно-педагогічна культура викладача вищої школи» є складовою частиною дисциплін психолого-педагогічного циклу нормативного блоку. Її вивчення передбачає розв'язання низки **завдань фундаментальної підготовки фахівців, оволодіння ними професійними програмними (світоглядна та комунікативна) та фаховими (педагогічна, методична) компетентностями.**

Мета вивчення курсу «Професійно-педагогічна культура викладача вищої школи» – створення умов для активізації процесу становлення культури професійної діяльності майбутнього викладача вищої школи на основі творчої самореалізації та самовдосконалення на етичних засадах.

Завдання курсу:

- формування у студентів потреб професійного педагогічного розвитку;
  - становлення професійних і особистісних цінностей майбутнього викладача вищої школи в умовах розвитку корпоративної культури;
  - усвідомлення студентами творчого характеру педагогічної праці, вимог до професійно-значущих якостей педагогічних працівників;
  - формування у студентів гуманної позиції в процесі активної комунікації з різними суб'єктами педагогічної діяльності;
  - оволодіння механізмами творчої самореалізації в професійній діяльності та шляхами професійного самовдосконалення на засадах культури;
  - ознайомлення з нормами та принципами науково-професійної етики;
- У процесі вивчення курсу важливо зосередити увагу на формуванні таких **здатностей** майбутнього викладача вищої школи:

- підтримувати та стимулювати пізнавальну активність студентів; володіти методичними прийомами індивідуальної педагогічної взаємодії;
- створювати емоційно сприятливі умови освітньої діяльності, відбирати технології та прийоми, які забезпечують розвиток особистості;
- встановлення продуктивних зв'язків з людьми щодо обміну досвідом (емоційним, соціальним, практичним тощо), виявлення емпатії, поваги до індивідуальних особливостей інших людей;
- дотримуватися етичних принципів професійної чесності, кодексу українського вченого; проявляти власну національну свідомість та ідентичність;

Під час семінарських занять, індивідуальної навчально-дослідницької та самостійної роботи студенти **набувають уміння та навички:**

- трансформувати духовні цінності корпоративного середовища у власній поведінці та професійній діяльності;
- розв'язувати педагогічні задачі;
- дотримуватися педагогічних табу у професійному спілкуванні;
- керувати своїм психічним самопочуттям;

- обирати оптимальну стратегію взаємодії у професійному спілкуванні;
- використовувати особистісний потенціал, індивідуальність в процесі педагогічної взаємодії.

Кількість годин, відведених освітньо-науковою програмою на вивчення магістрантами дисципліни спеціальності 011 «Науки про освіту» галузі науки «Педагогіка вищої школи» (денна форма навчання) становить 120 год., і складається з трьох модулів «Корпоративна культура викладача вищої школи», «Науково-професійна етика викладача вищої школи», «Комунікативний тренінг», з них 16 год. – лекції, 16 год. – семінарські заняття, 80 год. – самостійна робота, 8 год. – модульний контроль, поточні консультації – 8 год., залік – 2 год.

Вивчення навчальної дисципліни «Професійно-педагогічна культура викладача вищої школи» завершується складанням іспиту.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

І. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предмет: процес формування професійно-педагогічної культури майбутнього викладача вищої школи, його самовдосконалення, саморозвиток, ефективна комунікативна діяльність на засадах науково-педагогічної етики та корпоративних цінностей.

Найменування показників	Спеціальність*	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів - 4	Галузь знань 01 Освіта Спеціальність 011 «Науки про освіту» Галузь науки «Педагогіка вищої школи» другий магістерський рівень освіти (освітній рівень "магістр")	Денна форма навчання
Модулів - 1		Нормативна
Змістових модулів - 3		Рік підготовки: 5
Загальна кількість годин – 120 год.		Семестр: 9
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних: 1 семестр – 4 год. 2 семестр – 0 год.		Лекції: 16 год.
		Семінарські: 16 год.
		Самостійна робота: 80 год.
		Модульний контроль: 8 год.
		Семестровий контроль: 2 год.
		Вид контролю: залік

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п / п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин					
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Семинарських	Самостійна робота	Модульний контроль
Змістовий модуль I. Корпоративна культура викладача вищої школи							
1.	Феномен культури . Сутність професійно-педагогічної культури викладача вищої школи.	12	4	2	2	10	
2.	Поняття корпоративної культури та її принципи.	15	6	2	2	10	2
Разом		27	10	4	4	20	2
Змістовий модуль II. Науково-професійна етика викладача вищої школи							
1.	Педагогічна етика як наука про професійну етику викладача, сукупність моральних норм поведінки	12	2	2		10	
2.	Характеристика етичних норм професійно-педагогічної поведінки викладача. Педагогічні табу.	18	8	2	4	10	2
3.	Норми наукової етики. Кодекс українського вченого	14	4	2	2	10	
4.	Проблема академічної доброчесності. Роль викладача у розвитку академічної доброчесності в університеті	16	6	2	2	10	2
Разом		60	20	8	8	40	4
Змістовий модуль III. Комунікативний тренінг							
1.	Педагогічне спілкування в структурі професійної діяльності викладача вищої школи. Особливості його спілкування у різних сферах науково-педагогічної діяльності.	11	4	2	2	10	
2.	Техніка професійної комунікації. Тренінг комунікативних навичок.	13	6	2	2	10	2
Разом		24	10	4	2	20	2
Разом за навчальним планом		120	32	16	16	80	8
Семестрова контроль (залік)		2					

III. ПРОГРАМА КУРСУ

«Професійно-педагогічна культура викладача вищої школи» (Модуль IV)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

Корпоративна культура викладача вищої школи

Лекція 1. Феномен культури. Сутність професійно-педагогічної культури викладача вищої школи (2 год.).

Феномен культури. Різновиди культур. Професійно - педагогічна культура - складний соціально-педагогічний феномен, інтегрована єдність певних структурних компонентів особистості: науковий світогляд, ерудиція, духовне багатства, гуманізм, справедливість, толерантність, тактовність, прагнення до самовдосконалення тощо. Психологічна структура педагогічної діяльності, специфіка мети, ієрархія цілей, особливості суб'єкта та об'єкта педагогічної діяльності, її предмета, засобів, результату. Структура професійно-педагогічної діяльності.

Педагогічна культура викладача ВНЗ - джерело вияву його наукової і загальної ерудиції, педагогічної майстерності, культури мовлення і спілкування, духовного багатства, проявом його творчої індивідуальності як віддзеркалення результату постійного самовдосконалення і саморозвитку.

Вплив професійно-педагогічної культури викладача на формування індивідуального стилю його діяльності, корпоративної культури закладу, в якому він працює.

Основні поняття теми: культура, професійна діяльність, професійна педагогічна діяльність, професійно - педагогічна культура, структура професійно-педагогічної культури.

Лекція 2. Поняття корпоративної культури та її принципи (2 год.).

Поняття «корпоративна культура» та її значення для становлення професіонала. Корпоративна культура як ключовий елемент підвищення ефективності діяльності і досягнення нових індивідуальних та колективних успіхів. Структура корпоративної культури: система духовних і матеріальних цінностей; гуманістична спрямованість особистості; професійна компетентність, високий рівень комунікації тощо. Принципи корпоративної культури. Цінності корпорації. «Стабільні» і «нестабільні» корпоративні культури.

Основні поняття теми: корпоративна культура, принципи корпоративної культури, індивідуальні та корпоративні цінності, стабільні і нестабільні корпоративні культури.

Семінар 1. Корпоративна культура університету та її складові (2 год.).

Семінар 2. Корпоративна модель поведінки викладача: її структура, особливості формування (2 год.).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ П

Науково-професійна етика викладача вищої школи

Лекція 1. Педагогічна етика як наука про професійну етику викладача, сукупність моральних норм поведінки (2 год.).

Характеристика і генезис розвитку поняття «педагогічна етика». Цілі та завдання педагогічної етики як науки про професійну поведінку викладача вищої школи. Об'єкт і предмет науки. Вимоги до професійної поведінки сучасного викладача вищої школи. Особливості нормативно-рольових функцій педагогічної професії. Специфіка професійної діяльності викладача вищої школи.

Сутність та функції педагогічної етики як системи моральних вимог до особистості педагога. Філософські основи педагогічної етики. «Золоте правило» моралі. Педагогічний потенціал релігійних цінностей і заповідей. Генезис розвитку етико-педагогічних ідей у працях вітчизняних та зарубіжних учених. Основні категорії педагогічної етики. Характеристика принципів педагогічної етики.

Основні поняття теми: педагогічна етика, професійна поведінка викладача вищої школи, функції педагогічної етики, педагогічний такт, педагогічна толерантність.

Лекція 2. Характеристика етичних норм професійно-педагогічної поведінки викладача. Педагогічні табу (2 год.).

Професійні норми як історично встановлені стандарти професійної поведінки та діяльності. Гуманізм як нормативна основа педагогічної професії. Загальні, часткові та рамкові норми, норми-ідеали. Структура рамкових норм: норми-заборони, норми-права, норми-обов'язки. Конкретно-історичний характер розвитку норм професійної поведінки вчителя. Зміст основних нормативних вимог до викладача вищої школи та їх характеристика. Норми професійної етики викладача у кодексі корпоративної культури університету. Педагогічні табу у діяльності викладача вищої школи та їх характеристика.

Основні поняття теми: професійні норми, загальні норми, часткові норми, рамкові норми, гуманізм, педагогічні табу.

Семінар 1,2. Професійна етика як змістова основа педагогічної етики: принципи, функції, особливості. Норми поведінки викладача у процесі взаємодії з різними суб'єктами професійної діяльності (4 год.).

Лекція 3. Норми наукової етики. Кодекс українського вченого (2 год.)

Поняття наукової етики та її роль у діяльності викладача вищої школи. Сфери наукової діяльності та етичні норми поведінки викладача. Міжнародні наукові норми. Характеристика Кодексу українського вченого.

Основні поняття теми: наукова етика, сфери наукової діяльності, кодекс, норми наукової етики, міжнародні наукові стандарти.

Семінар 3. Норми наукової етики та їхня роль в корпоративному освітньо-науковому середовищі університету (2 год.).

Лекція 4. Проблема академічної доброчесності. Роль викладача у розвитку академічної доброчесності в університеті (2 год.).

Поняття «академічної доброчесності» включає в себе такі цінності, як запобігання шахрайству, фальшуванню та плагіату; підтримку академічних стандартів; чесність і ретельність в дослідженнях. Академічна доброчесність в процесі навчання та дослідницької роботи студентів, викладачів та науковців. Принципи чесної праці та навчання як невід'ємна складова нової академічної культури в українських вищих навчальних закладах. Академічна доброчесність студентів.

Основні поняття теми: академічна культура, академічна доброчесність, академічні стандарти, плагіат, чесність, академічна доброчесність студентів.

Семінар 4. Розвиток академічної доброчесності студентів та викладачів в університеті: робота з науковими джерелами (2 год.).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III **Комунікативний тренінг**

Лекція 1. Педагогічне спілкування в структурі професійної діяльності викладача вищої школи. (2 год.).

Сутність педагогічного спілкування як виду професійної діяльності педагога, його функції та види. Специфіка педагогічного спілкування, єдність функціонально-рольової та особистісно-орієнтованої комунікативної поведінки викладача. Суб'єкт-суб'єктний характер педагогічних стосунків і специфіка позицій у них викладача і студентів.

Поліфункціональність педагогічного спілкування. Характер педагогічного спілкування: функціонально-рольове й особистісно орієнтоване, їх взаємозв'язок у педагогічній взаємодії. Риси особистісно орієнтованого спілкування. Бар'єри спілкування (фізичний, психологічний, соціальний, гностичний, естетичний та інші).

Вербальне та невербальне спілкування. Структура педагогічного спілкування: моделювання, початковий етап, управління спілкуванням, аналіз і моделювання нової системи взаємодії.

Поняття стилю педагогічного спілкування. Основні стилі спілкування як вияв характерних особливостей педагогічної взаємодії. Вплив стилю спілкування на характер педагогічної взаємодії. Моделі спілкування педагога. Комунікативні задачі, їх аналіз, прогноз, вирішення.

Основні поняття теми: педагогічне спілкування, функції і види педагогічного спілкування, бар'єри спілкування, стиль педагогічного спілкування, педагогічна взаємодія.

Семінар 1. Особливості спілкування викладача у різних сферах науково-педагогічної діяльності (2 год.) .

Лекція 2. Техніка професійної комунікації (2 год.)

Педагогічна техніка як форма організації поведінки викладача вищої школи. Два комплекси умінь викладача: уміння управляти поведінкою та здійснювати вплив на особистість та колектив. Характер педагогічного спілкування: функціонально-рольове й особистісно-орієнтоване, їх взаємозв'язок у педагогічній взаємодії. Особистісно-діалогічне педагогічне спілкування як передумова запобігання конфліктів у педагогічній діяльності, його ознаки. Рольові позиції у контексті спілкування. Бар'єри спілкування (фізичний, психологічний, соціальний, гностичний, естетичний та інші). Вербальне і невербальне спілкування.

Основні поняття теми: педагогічна техніка, особливості спілкування викладача і студента, вербальне і невербальне спілкування, діалогічне спілкування, бар'єри спілкування.

Семінар 2. Тренінг комунікативних якостей викладача (2 год.).

IV. Навчально-методична карта дисципліни « Професійно-педагогічна культура викладача вищої школи »

Разом: 120 год.: лекцій – 16 год., семінарські заняття – 16 год., самостійна робота – 80 год., модульний контроль – 8 год, підсумковий контроль (іспит).

Модулі	Змістовий модуль I			Змістовий модуль II				Змістовий модуль III	
Назва модуля	Корпоративна культура викладача вищої школи			Науково-професійна етика викладача вищої школи				Комунікативний тренінг	
	59 балів			118 балів				59 балів	
Лекції	1	2	3	1	2	3	4	7	8
Теми лекцій	Феномен культури . Сутність професійно-педагогічної культури викладача вищої школи.	Поняття корпоративної культури та її принципи.		Педагогічна етика як наука про професійну етику викладача, сукупність моральних норм поведінки.	Характеристика етичних норм професійно-педагогічної поведінки викладача. Педагогічні табу.	Норми наукової етики. Кодекс українського вченого	Проблема академічної доброчесності. Роль викладача у розвитку академічної доброчесності в університеті	Педагогічне спілкування в структурі професійної діяльності викладача вищої школи. Особливості його спілкування у різних сферах науково-	Техніка професійної комунікації. Тренінг комунікативних навичок.
Бали	1 бал	1 бал		1 бал	1 бал	1 бал	1 бал	1 бал	1 бал
Теми семінарських занять		Корпоративна культура університету та її складові	Корпоративна модель поведінки викладача: її структура, особливості формування		Професійна етика як змістова основа педагогічної етики: принципи, функції, особливості. Норми поведінки викладача у процесі взаємодії з різними суб'єктами професійної	Норми наукової етики та їхня роль в корпоративному освітньо-науковому середовищі університету	Розвиток академічної доброчесності студентів та викладачів в університеті: робота з науковими джерелами	Особливості спілкування викладача у різних сферах науково-педагогічної діяльності	Тренінг комунікативних якостей викладача
Бали		22 бали			22 бали	11 балів	11 балів	11 балів	11 балів
Самостійна робота	5 балів	5 балів		5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів
Поточний модульний контроль	МК №1 (25 балів)			МК № 2,3 (50 балів)				МК № 4 (25 балів)	
Підсумковий контроль	іспит (40 балів)								

V. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ
Змістовий модуль I
Корпоративна культура викладача вищої школи

Семінар 1

Тема: Корпоративна культура в університеті та її складові (2 год.).

План заняття

I. Обговорення теоретичних питань:

1. Взаємозв'язок педагогічної та корпоративної культури викладача вищої школи.
2. Становлення та розвиток ідей корпоративної культури університету.
3. Поняття корпоративної культури та її принципи. Зміст, взаємозв'язок і взаємозумовленість складових корпоративної культури.
4. Характеристика соціально-психологічного клімату колективу в контексті корпоративної культури.
5. Аналіз корпоративної культури Київського університету імені Бориса Грінченка.

II. Діагностика корпоративної культури очима студентів (розробка опитувальника).

III. Аналіз кодексів корпоративної культури ВНЗ..

Рекомендована література

Основна: [] **Додаткова:** [].

Семінар 2.

Тема: Корпоративна модель поведінки викладача: її структура, особливості формування (2 год.).

План заняття

I. Обговорення теоретичних питань.

1. Стабільна і нестабільна культура та її особливості.
2. Компоненти корпоративної культури викладача.
3. Корпоративні цінності викладача як основа розвитку університету.
4. Корпоративні стосунки в колективі університету.
5. Шляхи формування корпоративної культури викладача.

II. Моделювання педагогічної ситуації: розробка студентами індивідуальних програм розвитку корпоративної культури.

Модульний контроль

Рекомендована література

Основна: [] **Додаткова:** [].

Змістовий модуль II

Науково-професійна етика викладача вищої школи

Семінар 1,2.

Тема. Професійна етика як змістова основа педагогічної етики: принципи, функції, особливості. Норми поведінки викладача у процесі взаємодії з різними суб'єктами професійної діяльності (4 год.).

План заняття:

I. Обговорення теоретичних питань.

1. Філософські засади педагогічної етики. «Золоте правило моралі».
2. Сутність і структура професійної етики викладача вищої школи.
3. Специфіка професійної діяльності викладача університету.
4. Роль і місце етики у педагогічній діяльності видатних вітчизняних і зарубіжних педагогів.
5. Характеристика загальних і часткових норм педагогічної етики.
6. Сутність рамкових норм: норми-заборони, норми-права, норми - обов'язки.
7. Педагогічні табу та її характеристика.
8. Характеристика основних суперечностей етичного характеру, що виникають у навчально-виховному процесі.
9. Кодекси професійно-педагогічної етики викладача в Україні та за її межами.
10. Класифікація типових помилок етико-педагогічної поведінки молодих педагогів.

II. Розв'язування педагогічних задач, оцінка студентами власного рівня розвитку професійної етики.

Рекомендована література:

Основна: [] **Додаткова:** [].

Семінар 3.

Тема: Норми наукової етики та їхня роль в корпоративному освітньо-науковому середовищі університету (2 год.).

План заняття:

I. Обговорення теоретичних питань.

1. Наукова етика викладача і сфери її виявлення.
2. Характеристика норм і табу у науковій діяльності викладача.
3. Міжнародні правила наукової етики та Кодекс українського вченого.
4. Сутність поняття академічна доброчесність.

II. Моделювання педагогічної ситуації: аналіз студентами декларацій академічної доброчесності, розробка опитувальника щодо оцінки ставлення студентів університету до проблеми академічної доброчесності.

Рекомендована література

Основна: [] Додаткова: [].

Семинар 4

Тема: Розвиток академічної доброчесності студентів та викладачів в університеті: робота з науковими джерелами (2 год.).

План заняття

I. Обговорення теоретичних питань.

1.Формування академічної доброчесності студентів (знайомство з досвідом Американської бібліотеки Наукової бібліотеки Національного університету Києво-Могілянької академії).

II. Моделювання педагогічної ситуації: самоаналіз, самооцінка та рефлексія як психологічна основа розвитку науково-педагогічної етики викладача.

Модульний контроль

Рекомендована література

Основна: [] Додаткова: [].

Змістовий модуль III Комунікативний тренінг

Семинар 1

Тема: Особливості спілкування викладача у різних сферах науково-педагогічної діяльності (2 год.) .

План заняття:

I. Обговорення теоретичних питань.

1. Умови ефективної професійної комунікації викладача вищої школи.

2.Поняття педагогічної техніки, її роль у системі професійної діяльності педагога.

3.Елементи акторської майстерності в педагогічній діяльності.

3. Шляхи вдосконалення комунікативних якостей викладача вищої школи.

II. Діагностика рівня емоційної стабільності і здатності до керування психологічним самопочуттям (методика Г. Айзенка).

III. Розв'язання педагогічних задач.

Рекомендована література

Основна: [] Додаткова: [].

Семінар 2.

Тема: Тренінг комунікативних якостей викладача (2 години)

План заняття

I. Практичні вправи:

1. Тренінгові методики щодо формування комунікативних якостей викладача: техніка, увага, мовлення, зовнішність тощо.

IV. Розв'язання педагогічних задач.

Модульний контроль

Рекомендована література

Основна: [] Додаткова: [].

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

Корпоративна культура викладача вищої школи

Тема 1. Феномен культури. Сутність професійно-педагогічної культури викладача вищої школи

1. Здійсніть порівняльний аналіз понять «культура» та «професійно-педагогічна культура», використавши різні наукові джерела. Оформіть результати аналізу у таблицю:

№ п/п	Джерело, автор	Визначення	Особливості

2. Визначить специфіку діяльності викладача вищої школи та її структуру у порівнянні з діяльністю вчителя.

3. Охарактеризуйте психологічну структуру педагогічної діяльності, особливості її.

4. Зазначте, що приваблює вас у діяльності викладача вищої школи?

5. Напишіть твір-есе на одну із запропонованих тем: «Значення педагогічної культури у діяльності викладача вищої школи», «Сутність академічної культури та її особливості». «Чи змінилась за останній час професійна культура викладача? Позитивне і негативне».

Тема 2. Поняття корпоративної культури та її принципи.

1. Значення корпоративної культури для становлення професіонала.

2. Представте графічно структуру корпоративної культури викладача вищої школи.

3. Проілюструйте на прикладах особливості прояву стабільної і нестабільної корпоративної культури в умовах ВНЗ.

4. Доведіть або спростуйте твердження: «Кодекс корпоративної культури – здатен регулювати життя установи».

5. Проведіть зіставний аналіз понять: «професійна культура», «академічна культура», «корпоративна культура».

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ П

Науково-професійна етика викладача вищої школи

Тема 3. Педагогічна етика як наука про професійну етику викладача, сукупність моральних норм поведінки .

1. Здійсніть генезису розвитку поняття «педагогічна етика», проаналізувавши праці В.О.Сухомлинського, Ш.О.Амонашвілі, І.І.Чернокозова, Г.П.Васяновича, Л.Л.Хоружої.

2. Охарактеризуйте особливості нормативно-рольових функцій педагогічної професії.

3. Заповніть таблицю, в яку слід включити ваші професійно-етичні норми і якості.

Я – студент	Я – майбутній викладач

4. Охарактеризуйте принципи педагогічної етики і зазначте важливість їхнього дотримання у діяльності викладача вищої школи.

5. Виберіть з літературних джерел 3-5 висловів, афоризмів щодо педагогічної етики, педагогічного такту та толерантності та розкрийте своє розуміння їхнього змісту.

Тема 4. Характеристика етичних норм професійно-педагогічної поведінки викладача. Педагогічні табу .

1. Аргументуйте твердження: «гуманізм - нормативна основа педагогічної професії».

2. Визначить етичні табу викладача вищої школи у різних сферах його професійної діяльності.

3. Розробіть рекомендації для викладача вищої школи щодо здійснення етичного самовдосконалення.

4. Зазначте, які норми кодексу корпоративної культури університету(Київського університету імені Бориса Грінченка) торкаються етичної поведінки викладача.

5. Підберіть з науко-педагогічної літератури психологічні методики, які дозволять діагностувати особливості поведінки викладача, які мають етичну природу.

Тема 5. Норми наукової етики. Кодекс українського вченого.

1. Проаналізуйте міжнародні стандарти наукової етики викладача, вченого.

2. Охарактеризуйте сфери наукової діяльності викладача..

3. Охарактеризуйте Кодекс українського вченого (2009 р.).

4. Зазначте, прояви академічної нечесності викладача та студентів.

5. Підготуйтеся до дискусії на тему: «Як впроваджувати ідею академічної доброчесності серед викладачів і студентів університету?».

Тема 6. Проблема академічної доброчесності. Роль викладача у розвитку академічної доброчесності в університеті.

1. Визначить базові цінності, які лежать основі академічної доброчесності.
2. Здійснити порівняльний аналіз регламентуючих документів, які регулюють академічну доброчесність студентів, викладачів та науковців у ВНЗ України.
3. Охарактеризуйте принципи чесної праці та навчання як невід'ємну складову академічної культури.
4. Запропонуйте одну з методик щодо оцінки ставлення студентів до проблеми академічної доброчесності.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III Комунікативний тренінг

Тема 7. Педагогічне спілкування в структурі професійної діяльності викладача вищої школи.

1. Знайти *відповідь* на питання: Які ознаки характеризують мовний стиль учителя?
  - Які комунікативні характеристики культури мовлення?
  - Сутність педагогічного спілкування як виду професійної діяльності педагога, його функції та види.
2. Проаналізуйте стилі педагогічного спілкування з погляду особливостей взаємодії викладача й студентів та бажаних і небажаних результатів.
3. Зазначте, у чому полягає специфіка педагогічного спілкування викладача вищої школи з різними суб'єктами освітнього процесу.
4. Аргументуйте, що від єдності функціонально-рольової та особистісно-орієнтованої комунікативної поведінки викладача залежить ефективність спілкування.
5. Складіть власні правила спілкування викладача зі студентами, адміністрацією закладу, колегами.

Тема 8. Техніка професійної комунікації .

1. Запропонуйте декілька комунікативних задач для тренування комунікативних якостей викладача вищої школи.
2. Відберіть з навчально – методичного посібника Хоружа Л.Л. Етичний розвиток педагога, 2012.-К.: Академвидав, дві методики щодо оцінки провідних комунікативних якостей.
3. Знайдіть *відповіді* на питання:
  - Чому викладачеві важливо усвідомлювати, що джерелом позитивних емоцій є саме він?
  - Який зміст вкладається в поняття « робоче самопочуття педагога?».
4. Сформулюйте *правила педагогічного спілкування*, які допомагають уникати конфліктів у взаємодії «викладач - студент».
5. Аргументуйте твердження: «Особистісно-діалогічне педагогічне спілкування є передумовою запобігання конфліктів у педагогічній діяльності».

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА
з навчальної дисципліни «Професійно-педагогічна культура викладача вищої школи».

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали
Змістовий модуль I. Корпоративна культура викладача вищої школи		
Тема 1. Феномен культури. Сутність професійно-педагогічної культури викладача вищої школи (10 годин)	Семінарське заняття, ПМК	5
Тема 2. Поняття корпоративної культури та її принципи (10 годин)	Семінарське заняття, ПМК	5
Змістовий модуль II Науково-професійна етика викладача вищої школи		
Тема 3. Педагогічна етика як наука про професійну етику викладача, сукупність моральних норм поведінки (10 годин).	Семінарське заняття, ПМК	5
Тема 4. Характеристика етичних норм професійно-педагогічної поведінки викладача. Педагогічні табу (10 годин).	Семінарське заняття, ПМК	5
Тема 5. Норми наукової етики. Кодекс українського вченого. (10 годин).	Семінарське заняття, ПМК	5
Тема 6. Проблема академічної доброчесності. Роль викладача у розвитку академічної доброчесності в університеті (10 годин)	Семінарське заняття, ПМК	5
Змістовий модуль III. Комунікативний тренінг		
Тема 7. Професійне спілкування в структурі професійної діяльності викладача вищої школи (10 годин)	Семінарське заняття, ПМК	5
Тема 8. Техніка професійної комунікації (10 годин)	Семінарське заняття, ПМК	5
<i>Разом 80 год.</i>		<i>Разом: 40 балів</i>

VII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення магістрантів із дисципліни «Професійно-педагогічна культура викладача вищої школи» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип оцінювання навчальних результатів студентів, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання сформованості ключових і предметних компетентностей; розширення кількості підсумкових балів.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 7.1, табл. 7.2.

Таблиця 7.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1.	Відвідування лекцій та семінарів	16
2	Семінарські заняття	64*
3.	Самостійна робота	40
4.	Модульний контроль	100
5.	Підсумковий рейтинговий бал	220
6.	Іспит	40

$K = 220 : 60 = 3,66$ (K – коефіцієнт перерахунку набраної студентом кількості балів у 60-бальну систему).

* Розрахунок балів подано з урахуванням можливості студенту взяти участь в обговоренні визначених програмою питань семінарських занять з навчальної дисципліни не менше ніж 80 % із запрограмованих навчальних занять.

У процесі оцінювання навчальних досягнень бакалаврів застосовуються такі методи:

➤ **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, екзамен.

➤ **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, звіт, есе.

➤ **Комп'ютерного контролю:** тестові програми.

➤ **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Таблиця 7.2

Порядок переведення рейтингових показників успішності

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно — відмінний рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре — достатньо високий рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу без суттєвих грубих

		ПОМИЛОК
C	75-81 балів	Добре — в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно — посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо — мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання — незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу — досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у табл. 7.3.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу бакалавра на семінарських, практичних заняттях, виконання самостійної роботи, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Таблиця 7.3

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень магістрантів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Модульний контроль знань магістрантів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

VIII. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- *Словесні*: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.
- *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні*: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

IX. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ навчальні посібники;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;
- ✓ засоби підсумкового контролю (комп'ютерна програма тестування, комплект друкованих завдань для підсумкового контролю);
- ✓ завдання для ректорського контролю знань студентів з навчальної дисципліни «основи педагогічної майстерності».

X. ПИТАННЯ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ

1. Суспільна значущість професії педагога, його функції.
2. Поняття педагогічної діяльності, її структура.
3. Наукові підходи щодо розуміння структури педагогічної діяльності
4. Психологічні складники педагогічної діяльності.
5. Діяльність педагога як творчий процес.

6. Сутність поняття «культура».
7. Особливості професійно-педагогічної культури викладача вищої школи.
8. Гуманістична спрямованість як головний елемент професійно-педагогічної культури викладача вищої школи.
9. Академічна культура і її роль у професійно-педагогічній діяльності викладача вищої школи.
10. Кодекс корпоративної культури та його значення у розвитку професорсько-викладацького складу університету.
11. Основні завдання педагогічної деонтології.
12. Принципи педагогічної етики.
13. Особливості педагогічної етики у діяльності викладача вищої школи.
14. Педагогічні табу та їх значення для регуляції поведінки педагога.
15. Моральні цінності педагогічної професії.
16. Поняття академічної доброчесності.
17. Характеристика Кодексу українського вченого.
18. Комунікативні якості педагога та їх вдосконалення.
19. Принципи наукової етики викладача.
20. Елементи акторської майстерності в педагогічній діяльності.
21. Поняття педагогічного спілкування, його особливості, функції, види.
22. Структура педагогічного спілкування.
23. Стилi педагогічного спілкування.
24. Розкрити принципи педагогічного спілкування.
25. Визначити стилі педагогічного спілкування.
26. Дати характеристику засобам педагогічного спілкування.
27. Розкрити сутність та функції педагогічного діалогу.
28. Шляхи подолання бар'єрів у педагогічному спілкуванні.
29. Конфлікт у педагогічній взаємодії. Шляхи його вирішення.
30. Технологія організації індивідуальної педагогічної бесіди.
31. Способи комунікативного впливу: переконання і навіювання.
32. Стратегії взаємодії у педагогічному спілкуванні.

ХІІ. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Бобир О. Етикет учителя: навчально-методичний посібник. – К.: Ленвіт, 2004. – 192с.
2. Васянович Г.П. Педагогічна етика: Навчально- методичний посібник. – Львів: Норма, 2005. – 344с.
3. Громкова М.Т. Психология и педагогика профессиональной деятельности: Учебное пособие для вузов. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2003. – 415с.
4. Сисоєва С.О. Основи педагогічної творчості. Підручник. – К.: Міленіум, 2006. – 346с.
5. Хоружа Л.Л. Педагогічна деонтологія: навч.-метод. Посібник. – К.: КМПУ імені Б.Д. Грінченка, 2008. – 96с.

Додаткова:

1. *Бойко А.М.* Оновлена парадигма виховання: шляхи реалізації. – К.: ІЗМН, 1996.
  2. *Бондар В.* Технологізація підготовки фахівців в умовах запровадження державних стандартів освіти // Освіта і управління. – 2005. – Т.8. – № 2. – С. 86 – 90.
  3. *Бондаревский В.Б.* Беседы о самовоспитании. – М.,
  4. *Вайнцвайг П.* Десять заповедей творческой личности. – М., 1990.
  5. Вудкок М., Френсис Д. Раскрепощенный менеджер. Для руководителя: практика. – М., 1991.
  6. *Грішнова О.А.* Людський капітал (формування в системі освіти і професійної підготовки). – К.: Знання, КОО, 2001.
- Дідковська І., Шишлова Н.* У пошуку себе, або Як діловій жінці створи